

НАЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОБЛЕМИ САМОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРАЇНИ ПРОДОВОЛЬСТВОМ

Іванова В. В.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Миколаївський національний аграрний університет

Науковий керівник: Кучмійова Т. С.

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економічної кібернетики,

комп'ютерних наук та інформаційних технологій

Миколаївський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Продовольча безпека є ключовим елементом соціально-економічного розвитку і важливим елементом економічної та національної безпеки держави. У період трансформації економічної системи та соціального устрою України, продовольча безпека не втратила своєї актуальності, а навпаки, набула ще більшої гостроти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останні дослідження підкреслюють, що рівень продовольчої безпеки України залишається нестабільним через низку чинників. Науковці акцентують увагу на загрозах з боку кліматичних змін, що впливають на врожайність, а також на політичні та економічні нестабільності, які посилюють ризики для продовольчого сектора.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є всебічний аналіз сучасного стану продовольчої безпеки України, зокрема вивчення національних аспектів і проблем самозабезпечення країни продовольчими ресурсами. Виявлення дослідження спрямоване на набуття основних чинників, які впливають на продовольчу безпеку, оцінку поточного рівня забезпечення населення основними видами продовольства, а також на загрози і ризики, які можуть вплинути на стабільність продовольчої системи в умовах економічної трансформації країни.

Виклад основного матеріалу. Продовольча безпека держави є важливою складовою економічної безпеки та визначається як ступінь забезпеченості населення країни екологічно чистими і корисними для здоров'я продуктами харчування за науково-обґрунтованими нормами і доступними цінами при збереженні і поліпшенні середовища проживання. Для забезпечення належного

рівня продовольчої безпеки держави критично важливим є розуміння різних аспектів доступності продуктів харчування для населення.

В Україні оцінка продовольчої безпеки регулюється Методикою визначення основних індикаторів, затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України. Ця методика включає сім основних індикаторів: добову енергетичну цінність раціону людини, достатність споживання окремого продукту, достатність запасів зерна у державних ресурсах, економічну доступність продуктів харчування, диференціацію вартості харчування за соціальними групами, ємність внутрішнього ринку окремих продуктів та продовольчу незалежність за окремим продуктом [1].

Враховуючи зазначені індикатори, особливого значення набуває питання продовольчого самозабезпечення держави. Зокрема, продовольче самозабезпечення передбачає задоволення основної частини потреб населення у продуктах харчування за рахунок внутрішнього виробництва, що забезпечує продовольчу незалежність держави. Для гарантування продовольчої безпеки необхідна ефективна державна підтримка вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції та контроль імпорту для захисту внутрішнього ринку.

Однак реалізація завдань продовольчого самозабезпечення суттєво ускладнилася через військову агресію проти України, що почалася 24 лютого 2022 року, яка завдала значної шкоди економіці країни, особливо сільському господарству. Війна призвела до порушення роботи транспортних, ринкових та банківських послуг. Особливо негативний вплив мало закриття чорноморських портів, що заблокувало експортні можливості України. Ці фактори створюють серйозну загрозу для стабільності як світової продовольчої безпеки, так і продовольчої безпеки України.

За таких складних умов особливої актуальності набувають міжнародні стандарти забезпечення продовольчої безпеки. Згідно з визначенням Всесвітнього продовольчого саміту 1996 року, продовольча безпека вважається достатньою, якщо всі громадяни в будь-який час мають фізичний та економічний

доступ до безпечних і поживних харчових продуктів для задоволення власних потреб у їжі для здорового та активного способу життя. Проте сучасний стан продовольчої безпеки в Україні характеризується значними проблемами, головною з яких є зростання цін на основні продукти харчування, особливо в районах активних бойових дій. Останні дані свідчать про зниження купівельної спроможності середньостатистичного споживача в Україні майже на 40 %.

Усвідомлюючи масштаб зазначених проблем та необхідність їх системного вирішення, Кабінет Міністрів України затвердив план заходів забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. План передбачає створення системи національного та регіонального моніторингу продовольчої безпеки, розробку плану дій забезпечення населення харчовими продуктами в умовах надзвичайних ситуацій, заходи щодо розвитку стійкого сільськогосподарського виробництва, диверсифікацію виробництва та створення стійких виробничо-збутових систем [1].

Висновок. Отже, продовольча безпека є ключовим елементом національної безпеки держави, який в умовах військової агресії зазнав значних викликів через порушення виробничих та логістичних ланцюгів, зниження купівельної спроможності населення та ускладнення доступу до продовольства в окремих регіонах. Затверджений урядом план заходів створює підґрунтя для забезпечення стабільного функціонування продовольчої системи країни, однак потребує подальшого вдосконалення механізмів його реалізації. Пріоритетними напрямками залишаються підтримка вітчизняних виробників, розвиток альтернативних логістичних маршрутів та впровадження ефективної системи моніторингу, що в комплексі дозволить забезпечити належний рівень продовольчої безпеки України та створить передумови для її сталого розвитку у післявоєнний період.

Список використаних джерел

1. Про затвердження плану заходів забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану : розпорядження КМУ від 29 квітня 2022 р. № 327-р.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/327-2022>